

Postanowienie z dnia 18 października 2002 r., V CKN 1830/00

Odpisy pisma procesowego nie muszą być podpisane ani poświadczone za zgodność z oryginałem przez stronę, jej przedstawiciela lub pełnomocnika procesowego.

Sędzia SN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

Sędzia SN Zbigniew Kwaśniewski

Sędzia SN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa „B.L.”, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. przeciwko Janowi M. o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 października 2002 r., kasacji pozwanego od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 kwietnia 2000 r.

uchylił zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 12 października 1999 r.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2000 r. oddalił zażalenie pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 12 października 1999 r., odrzucające sprzeciw pozwanego od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego z dnia 27 sierpnia 1999 r. Sąd Okręgowy odrzucił sprzeciw dlatego, że pozwany nie złożył w zakreślonym terminie odpisu sprzeciwu (art. 344 § 2 k.p.c.). Wprawdzie pozwany przedłożył w terminie kserokopię sprzeciwu, ale nie podpisał jej ani nie poświadczył jej zgodności z oryginałem, wobec czego nie mogła ona być uznana za odpis pisma procesowego w rozumieniu art. 128 i 140 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalając zażalenie podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, podkreślając jego zgodność z poglądem wyrażonym w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1998 r., III CZ 107/98, OSNC 1999, nr 3, poz. 52.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił postanowieniu Sądu Apelacyjnego z dnia 18 kwietnia 2000 r. sprzeczność z art. 126 § 1 pkt 4, art. 128, 130 § 1, art. 370 i 344 § 3 k.p.c. Istotą skargi kasacyjnej jest twierdzenie, odwołujące się do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1967 r., I CZ 111/67 (OSNC 1968, nr 7, poz. 127), o nieistnieniu podstaw prawnych do wymagania podpisania odpisu pisma procesowego lub poświadczenia jego zgodności z oryginałem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1998 r. III CZ 107/98, na które powołał się Sąd Apelacyjny w zaskarżonym orzeczeniu, stanowiło odejście od dotychczasowej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1967 r., I CZ 111/67, i innymi, późniejszymi orzeczeniami tego sądu (por. postanowienia: z dnia 12 stycznia 1998 r., I PKN 471/97, OSNAPUS 1998, nr 24, poz. 711, oraz z dnia 21 kwietnia 1998 r., III CKN 235/98, nie publ.), przewidziane w art. 126 § 1 pkt 4 k.p.c. wymaganie podpisania dotyczy samego pisma procesowego, a nie jego odpisów. Odpisy w odpowiedniej liczbie powinny więc być do pisma procesowego dołączone (art. 128 k.p.c.), ale podpisane być nie muszą. Niezachowanie warunku formalnego w postaci złożenia podpisu, uzasadniające wezwanie strony, o którym mowa w art. 130 § 1 k.p.c., z przewidzianą w tym przepisie sankcją, może zatem dotyczyć tylko pisma procesowego, tj. np. pozwu, apelacji, sprzeciwu od wyroku zaocznego, a nie jego odpisu. Według omawianych orzeczeń nie jest też potrzebne poświadczenie zgodności odpisu z pismem procesowym.

Wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1998 r., III CZ 107/98, zapatrywanie, że dołączenie do pisma procesowego jako jego odpisu nie poświadczonej przez stronę, jej przedstawiciela lub pełnomocnika procesowego kserokopii nie stanowi prawidłowego wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 128 w związku z art. 140 k.p.c. i tym samym uzasadnia zastosowanie art. 130 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. – odwołujące się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 37/94 (OSNC 1994, nr 11, poz. 206), dotyczącej odpisów dokumentów mających stanowić podstawę wydania nakazu zapłaty, nie odnoszące się natomiast w ogóle do orzeczeń reprezentujących przedstawiony wyżej odmienny kierunek judykatury w odniesieniu do odpisów pism procesowych – nie ma za sobą przekonujących argumentów.

Należy w pełni podzielić wypowiedziany w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1967 r., I CZ 111/67, i innych powołanych orzeczeniach tego sądu pogląd, zgodnie z którym, odpis pisma procesowego nie musi być podpisany przez stronę, jej przedstawiciela lub pełnomocnika procesowego. Pogląd ten ma nie budzące wątpliwości oparcie w art. 126 § 1 pkt 4, art. 128 i 140 k.p.c. Jeżeli do pisma procesowego należy dołączyć odpisy (art. 128 k.p.c.), które tylko podlegają doręczeniu pozostałym stronom (art. 140 k.p.c.), to przewidzianego w art. 126 § 1 pkt 4 k.p.c. wymagania podpisania pisma procesowego nie można odnieść do jego odpisów, ponieważ oznaczałoby to zastąpienie nakazu wniesienia pisma procesowego z odpowiednią liczbą odpisów, nakazem wniesienia pisma procesowego w odpowiedniej liczbie egzemplarzy (wtóropisów, tj. egzemplarzy, z których każdy jest oryginałem; por. np. rozwiązanie przyjęte w art. 64 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe, Dz.U. Nr 37, poz. 282, w odniesieniu do weksla trasowanego). Z chwilą bowiem podpisania bez odmiennego zastrzeżenia odpis traci swój dotychczasowy charakter i staje się kolejnym egzemplarzem oryginału.

Wymienione przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie zawierają także wymagania poświadczenia zgodności dołączonych odpisów z pismem procesowym – i co więcej, wymaganie takie byłoby w świetle tych przepisów niezrozumiałe. Jeżeli bowiem odpisy pisma procesowego, z powodu nie wymagania ich podpisania, miałyby być poświadczone, to niewątpliwie prościej byłoby wprowadzić rozwiązanie przewidujące wnoszenie pism procesowych w odpowiedniej liczbie wtóropisów, z których każdy byłby podpisany przez stronę, jej przedstawiciela lub pełnomocnika procesowego. Kto bowiem, i w jaki sposób, miałby dokonywać poświadczenia odpisów pism procesowych? Na pewno nie notariusz, pomimo że w zasadzie do niego należy poświadczenie zgodności odpisu z okazanym dokumentem (art. 96 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369), ponieważ wymaganie poświadczenia przez niego odpisów pism procesowych, mówiąc oględnie, niezwykle utrudniałoby postępowanie sądowe. Nie mniejsze zastrzeżenia wywoływałoby poświadczenie przez stronę odpisu pisma procesowego sporządzonego przez jej pełnomocnika procesowego lub ustanawianie pełnomocnika procesowego w celu poświadczenia odpisu pisma procesowego sporządzonego przez stronę. Poświadczenie zaś zgodności odpisu z pismem procesowym – stosownie do oczekiwań wyrażonych w

postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1998 r., III CZ 107/98 – przez samą tę osobę, która pismo sporządziła (stronę, jej przedstawiciela lub pełnomocnika procesowego), byłoby w istocie jednoznaczne z podpisaniem odpisu przez tę osobę.

Niemожność pogodzenia z zawartymi w art. 126 § 1 pkt 4, art. 128 i 140 k.p.c. uregulowaniami wymagania poświadczenia przez stronę, jej przedstawiciela lub pełnomocnika procesowego odpisów pisma procesowego przesądza negatywnie o dopuszczalności wywiedzenia takiego wymagania ze stosowanych w drodze analogii przepisów nakazujących uwierzytelnienie odpisów określonych dokumentów; w podzielanym przez Sąd Apelacyjny postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1998 r., III CZ 107/98, wskazane zostały dwa przepisy tej treści: art. 250 § 1 i nie obowiązujący już art. 479-24 § 2 k.p.c. W wypowiedzi komentującej wspomniane postanowienie Sądu Najwyższego trafnie zauważono, że cel przewidzianego w niektórych przepisach kodeksu postępowania cywilnego uwierzytelnienia dokumentów jest nieaktualny w odniesieniu do odpisów pism procesowych. Składany do akt uwierzytelniony odpis dokumentu ma zastąpić nie znajdujący się w aktach oryginał dokumentu. Tymczasem odpisy pisma procesowego są wnoszone wraz z samym składanym do akt pismem procesowym (oryginałem). Sąd ma zatem możliwość sprawdzenia, czy podlegające doręczeniu pozostałym uczestnikom postępowania, dla ich zapoznania się z wniesionym pismem procesowym, odpisy istotnie wiernie oddają treść oryginału – czyli rzeczywiście są odpisami. Dokumentu nie odzwierciedlającego wiernie treści pisma procesowego nie można uznać za odpis, choćby strona, jej przedstawiciel lub pełnomocnik procesowy poświadczyła jego zgodność z pismem procesowym.

Poczynione uwagi prowadzą do wniosku, że przepisy art. 126 § 1 pkt 4, art. 128 i 140 k.p.c. nie uzasadniały wymagania od pozwanego dołączenia podpisanego lub poświadczanego przez niego odpisu sprzeciwu od wyroku zaocznego, wobec czego nie było podstaw do odrzucenia wniesionego przez niego sprzeciwu na podstawie art. 344 § 3 w związku z art. 130 §1 k.p.c. ze względu na niepodpisanie ani niepoświadczenie dołączonej kserokopii sprzeciwu.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 393¹³ § 1 k.p.c. w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze

zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554).